

Дес Далтон : Док је енглеске владавине у Ирској, биће и отпора

Данас у Даблину и Белфасту владајућа позиција припада другим странкама, али, најпознатија ирска политичка организација у свијету свакако је Sinn Fein. Ријеч је о покрету са веома комплексном хронологијом постојања. Основан је 1905. године, у први мах са амбицијом да ослободи комплетну Ирску од британске владавине, а у наредној фази – да припоји матици сјеверни дио острва, контролисан из Лондона од успостављања Републике Ирске до сада. Међутим,

Sinn Fein

се током 20. вијека суочио са четири раскола, праћена сличним подјелама у Ирској републиканској армији, што не треба да чуди, јер је у јавности увијек постојала представа о томе да су SF и ИРА политичко и војно крило исте цјелине.

Прве подјеле у Sinn Fein-у догодиле су се 1922. и 1926. када су се из оригиналне структуре издвојиле двије опције које су касније имале кључну улогу на политичкој сцени Републике Ирске – Републиканска партија (Fianna Fail) и

Партија уједињене Ирске

(

Fine Gael

). До следећег раскола долази 1970. Једна страна жели да нагласи марксистичку димензију у дјеловању

Sinn Feina

и ИРА, а њихови неистомисљеници сматрају да је то пут за разводњавање националних циљева. Због тога љевичарски ентузијастички узимају предзнак «Official» (службени), а друга струја «Provisional» (привремени). Од Службеног

Sinn Feina

и Службене ИРА послије неколико деценија уобличена је Лабуристичка партија.

Привремени Sinn Fein и Привремена ИРА цијепају се 1986. због намјере дијела врха «провоса» (надимак „привременака“) да учествује на изборима за парламент Републике Ирске. То је био веома важан камен спотицања, пошто је у центру система вриједности Sinn Fein

а увијек био став да не признају подјелу острва на Републику Ирску и Сјеверну Ирску, што се види и у овом интервјуу из чињенице да се за те територијалне формације искључиво користе термини «држава 26 округа» и «држава шест округа». Углавном, од Provisional Sinn Feina

одваја се

Republican Sinn Fein

Пише: Данијел Ковачевић, Саша Бижић
среда, 21 мај 2008 23:27

, а ИРА пуца по сличном шаву, дијелећи се на

Provisional IRA

и

Continuity IRA

(ИРА континуитета). Сљедећи важан лом у војном крилу десио се 1997. јер је дио припадника ИРА одбио да пристане на примирје и потписивање мировног споразума са протестантима, оснивајући

Real IRA

(Права ИРА), али, тада није било потреса у фракцијама

Sinn Feina

.

У сваком случају, у оквиру серије разговора са представницима сепаратистичких покрета у свијету «Нови Репортер» прво је покушао да ступи у контакт са Sinn Feinom Gerryja Adamsa

. Нажалост, испоставило се да је ријеч о чистом губљењу времена, јер је жена, задужена за контакте с медијима у тој странци, прво негодовала због питања, региструјући само њој видљиву црту «тенденциозности» и «провокативности». На крају нам је послала одговоре, ако се тако могу назвати, пошто су у пристиглом тексту потпуно игнорисане теме које су нас занимале, а њихово мјесто заузела је биједна сплачина, састављена од олињалих фраза и штурих цитата из говора партијског лидера Адамса.

Схватили смо да је Provisional Sin Fein тужни сурогат са незаслуженом глобалном препознатљивошћу. Након помног упознавања свих нијанси у ирском покрету за независност, постало је јасно да највећу дозу аутентичности садржи

Republican Sinn Fein

. Контакт с њима био је сушта супротност надмудривању са фолирантима звучног имена, што потврђује директан и отворен разговор за «НР» са Десом Далтоном, потпредсједником

Republican Sinn Feina

.

Нови Репортер: Да ли су представници САД и већег дијела земаља Европске уније у праву, када тврде да се тренд мијенана граница у свијету може зауставити послије њиховог признавања једнострано проглашене независности Косова?

Далтон: Без познавања историје или политике у вашем региону, тешко је дати одговоре на то битно и комплексно питање. У вези с нашим вјеровањима у право ирског народа на

Пише: Данијел Ковачевић, Саша Бижић
среда, 21 мај 2008 23:27

самоодлучивање, могу рећи да ми као ирски републиканци инсистирамо на ставу да је ирски народ историјски, лингвистички и културолошки конститутивна и посебна нација. Као такав, ирски народ има право да сам одлучује о својим пословима као независна држава. Нигдје двије политичке ситуације нису исте, тако да је немогуће једно политичко рјешење примијенити као модел. Иако може постојати општи принцип, свака ситуација појединачно носи своје јединствене политичке и историјске карактеристике, које треба уврстити у било који договор или споразум. Рећи ћу да се брзина којом су САД и друге државе, укључујући и ирску државу 26 округа, признале косовску декларацију независности, када се упореди са ставом тих држава према другим ситуацијама у којима постоје несугласице или конфликти око права на самоопредјелјење, може описати само као лицемјерје.

Како бисте људима ван Ирске и Велике Британије објаснили политичке разлике између националиста и униониста на сјеверу вашег острва?

Као што сам већ нагласио, ирски народ има сопствену историју, језик - након Грка и Латина има најстарију књижевност у Европи - и културу. Као таква, Ирска је другачија нација од Енглеске. Више од 800 година ирски народ одолијевао је енглеској окупацији и колонизацији Ирске. Енглеска, односно, британска владавина у Ирској одувјек је била коријен конфликта. Све док енглеска владавина постоји у било којем дијелу Ирске, лекције из ирске историје говоре нам да ће отпора бити. Дио ирског народа, већина протестаната, али не сви, подржавају наставак британске владавине у једном дијелу Ирске и континуитет јединства са Енглеском, називајући себе унионистима. Историјски, у многим колонијалним ситуацијама, колонијална сила усвојила је привилеговану мањину која подржава окупацију. Дискриминација у смислу запошљавања, стамбена питања и право на гласање кориштени су да би се изазвала подјела међу ирским народом. Националисти свој идентитет виде као ирски, а себе као дио ирске нације, одвојене од енглеске и британске. Дакле, националисти су већина у Ирској, која на свеирској основи износи 82 одсто.

Колики значај у дуготрајном сукобу у Сјеверној Ирској има фактор вјерских подјела на католике и протестанте?

Као ирски републиканци, ми се у потпуности противимо вјерским подјелама међу Ирцима. Сукоб у Ирској није сукоб између католика и протестаната, већ између ирског народа и британске Владе, која му негира право на националну слободу. Republican Sinn Fein увијек је био отворен за дијалог са представницима унионистичке, односно, лојалистичке

Пише: Данијел Ковачевић, Саша Бижић
среда, 21 мај 2008 23:27

заједнице. Републикански лидери, као што су то

Ruairi O'Bradaigh

и

Daithi O'Conaill

, сусрели су се 1974. године са лидерима униониста у

Feakle Co Clareu

са циљем проналажења основе за споразум о алтернативама британској владавини.

Разговоре је прекинула полиција 26 округа, а влада 26 округа саботирала је сличне разговоре крајем седамдесетих.

Republican Sinn Fein

упутио је 2004. године молбу унионистима, тражећи од њих да размотре приједлог

«

Eire Nua

» (Нова Ирска) и узму учешће у процесу изградње нове Ирске након повлачења Британаца.

Да ли подржавате “Гоод Фридау” споразум из 1998. године, мировни договор сјеверноирских протестаната и католика, у чијем креирању су учествовале владе Велике Британије и Републике Ирске?

Од почетка цијелог процеса Republican Sinn Fein противио се Stormont споразуму из 1998. године, као и

St. Andrew

споразуму из 2006. који је, у суштини, био поновно преговарање о

Stormont

споразуму за ДУП (Демократску унионистичку партију)

Iana Paisleyja

. Сматрамо да ниједан од та два споразума не пружа основу за правично и дуготрајно рјешење конфликта у Ирској. У то смо увјерени, зато што се ти споразуми не односе на узрок конфликта - на енглеску, тј. британску владавину у Ирској. Они такође јачају вјерске подјеле на које је

Republican Sinn Fein

упозорио у вријеме када је Стормонтски споразум потписан - 1998. године. Од 1986. године

“

привременјаци” под

Gerryjem Adamsom

полако су почели да се удаљавају од основне позиције Ирске Републике. Они су сада у потпуности дио апаратуре британске владавине у Ирској. У сваком њиховом кораку након 1986. године види се прихватање подјеле на два парламента у Ирској -

Leinster House

и

Пише: Данијел Ковачевић, Саша Бижић
среда, 21 мај 2008 23:27

Stormont

, уз отварање канцеларија у британском парламенту у

Westminsteru

, прихватање унионистичког вета, предају оружја и криминализацију републиканских затвореника.

Каква је данас ситуација с ирским републиканцима који се налазе у затворима?

Под условима Stormont споразума из 1998. године, укинута је право ирских републиканских затвореника да буду третирани као републикански затвореници. Сврха тог чина није била само да криминализују републиканске затворенике, већ да криминализују цијелу борбу ирског народа за слободу. Од 1917. године 22 ирска републиканска затвореника умрла су након штрајка глађу да би бранили своја права, укључујући Bobbyja Sandsa и деветорицу његових другова у Н-бл оку

Long Keshu

1981. године. Данас су они политички затвореници у британским затворима и затворима 26 округа. У шест округа, републикански затвореници затворени су у затвору

Maghaberry

недалеко од Белфаста. Услови у којима бораве нису добри. Затворени су у својим ћелијама 22 часа дневно, вјежбање и образовне активности изузетно су ограничене. За вријеме Ускрса многи затвореници закључани су 24 часа дневно за казну што су носили ускршње љиљане. (Симбол устанка из 1916. године који Ирци традиционално носе сваког Ускрса.) Од јуна прошле године започели су кампању за свој политички статус.

Republican Sinn Fein

активно води кампању за затворенике, наглашавајући њихову ситуацију кроз летке и протесте које организује Одјељење за ратне заробљенике

Republican Sinn Fein

а, као и прикупљање новца за њихове породице.

CABHAIR

је хуманитарна организација републиканских затвореника, која финансијски помаже породицама затвореника.

Шта у вези с тим предузимају ваши политички конкуренти из Provisional Sinn Feina?

Да не буде никакве забуне, "привременјацима" су донирани "Peeler's coat" (униформе британске полиције) и они су сада инструмент политике британске Владе у Ирској.

Пише: Данијел Ковачевић, Саша Бижић
среда, 21 мај 2008 23:27

Значи, треба их посматрати и третирати као такве. "Привременаџи" су потписали да ће спроводити британску или енглеску окупацију Ирске. Дозволили су себи да постану баријера између британске Владе и ирског народа.

Ian Paisley

и ДУП замијенили су стару Официјелну унионистичку партију као монолит унионизма и дефинитивно ће појачати понижавања

"

Provosa" (Provisional IRA

).

Republican Sinn Fein

остаје једина политичка организација са јасном и кредибилном алтернативом. Наш приједлог

"

Eire Nua

" (Нова Ирска) обезбјеђује за четири провинције федералне Ирске максималну децентрализацију политичке моћи и доношење одлука од националног нивоа, преко провинцијског, па све до локалног нивоа. То би направило модел за изградњу свеирске демократије за цијели ирски народ.

У медијима са глобалним утицајем, када се говори о Сјеверној Ирској, може се чути тврдња да опцију независности не подржава већина становника. Колико је утемељена та процјена?

Унутар сјеверноирске државе шест округа, већина унионистичке популације подржава наставак британске владавине. Међутим, држава шест округа вјештачки је креиран ентитет, направљен издвајањем шест од девет округа историјске провинције Алстер. Ту државу направила је британска Влада 1920/21. године да би осигурала сталну унионистичку већину и подршку енглеској владавини. На посљедњим свеирским изборима 1918. године већина становника Ирске гласала је за независност и изабрала ирски парламент, први свеирски Dail Eireann. Британски одговор на то било је одбијање права на гласање ирском народу, а пошто нису успјели да војним путем потчине читаву Ирску, подијелили су је на два дијела, креирајући државе 26 и шест округа. Од тада, ирски републиканци противе се тим државама на које гледају као на инструмент британске владавине и подјеле Ирске. Под

Stormont

и

St. Andrew

споразумима такозвани пристанак униониста на ирско јединство постао је светиња. А то је у суштини вето униониста, што подразумева да је 18 одсто популације Ирске добило од британске Владе право на вето над 82 одсто Ираца. За ирски народ као нацију, једина легитимна јединица за доношење одлука јесте на свеирском нивоу од 32 округа. Захтјев ирског републиканског покрета остаје право ирског народа на самоопредјељење

Пише: Данијел Ковачевић, Саша Бижић
среда, 21 мај 2008 23:27

и националну независност.

Шта бисте означили као најкрупније разлике између Republican Sinn Feina и Sinn Feina ?

Највеће су разлике оне које сам већ навео – «привременењаци» су сада инструмент енглеске политике у Ирској. Као такви, направили су од себе непријатеља ирској слободи и ирском народу. Republican Sinn Fein је најстарија политичка организација у Ирској - 2005. године прославили смо нашу стогодишњицу. Осим што оспоравамо изборе у шест округа, ми се такође редовно противимо изборима за локалну владу у 26 округа. Такође смо се активно залагали за непридруживање 26 округа Европској унији и против споразума из Мاستрихта и Нице. Тренутно заговарамо неприхватање новог европског устава - Лисабонског споразума. Европску унију видимо као нови облик империјализма, путем одузимања моћи доношења одлука од различитих држава и њеног пребацивања у руке неизабране елите. Такође се противимо и креирању ЕУ - супердржаве и ЕУ - војске.

Како третирате склоност Вашингтона и Лондона према војним интервенцијама у разним дијеловима планете?

Ми смо се противили коришћењу ирских аеродрома, као што је Сјаннон, те ирског ваздушног простора у америчкој ратној кампањи у Заливском рату 1991. године и илегалном англоамеричком рату против ирачког народа. Republican Sinn Fein играо је активну улогу у кампањи против рата у Ираку. Вјерујемо у ирску неутралност и вјерујемо да слободна Ирска не треба да буде дио ниједног блока, већ да води сопствену независну спољну политику. Осим тога, наши чланови такође активно раде у својим локалним заједницама на различитим питањима - социјалним, економским и еколошким. Иако смо ангажовани на свакодневним питањима

Republican Sinn Fein

такође се брине да питање британске окупације Ирске буде увијек наглашено. Наше новине

"

Saoirse

" веома су битне у слању републиканске поруке због нивоа самоцензуре који постоји у медијима естаблишмента. Такође користимо и протесте, јавна окупљања и летке у сврху комуникације.

Republican Sinn Fein

остаје једина политичка организација са јасном и кредибилном алтернативом у виду

Пише: Данијел Ковачевић, Саша Бижић
среда, 21 мај 2008 23:27

«

Eire Nua

» садашњем процесу подјеле Ирске.

Republican Sinn Fein

посвећен је истинској политичкој и социјалној демократији и успостављању Демократске Социјалистичке Федералне Републике за све њене људе.

Какав однос према вашим циљевима имају двије највеће политичке партије у Републици Ирској - Fianna Fail и Fine Gael?

Немамо никакву подршку од њих, ни од Fianna Fail, ни од Fine Gael. Обје те партије формирали су људи који су напустили републикански покрет, прихватајући подјелу Ирске и наставак британске окупације на сјевероистоку наше земље. Улога државе 26 округа од настанка јесте да ради као колаборациониста у процесу подјеле Ирске и да буде подршка енглеској владавини. Влада двадесет шест округа, коју су током историје предводиле обје партије, погубила је, судила и затварала ирске републиканце. Људи који су формирали

Fin

e Gael

погубили су 77 ирских републиканаца за вријеме грађанског рата, односно, контрареволуције 1922. године. Владе које је предводила

Fianna Fail

такође су убијале и затварале републиканце. Данас се ирски републиканци суочавају са малтретирањима, хапшењима, претресима кућа, прислушкивањима и затварањима - и то у земљи 26 округа.

Какви су односи Republican Sinn Feina са формацијама које су настале после раскола у Ирској републиканској армији, као што су то ИРА континуитета и Права ИРА?

Нема никаквих односа између Republican Sinn Feina и Праве ИРА. С друге стране, иако Republican Sinn Fein

нема никакву везу са Ирском републиканском армијом континуитета

(

CIRA

), ми дијелимо исти поглед на ситуацију и сматрамо да је завршетак британске владавине у Ирској најбитнији за правичан и трајан мир у Ирској. Идеолошки, ми имамо пуно тога заједничког.

CIRA

Пише: Данијел Ковачевић, Саша Бижић
среда, 21 мај 2008 23:27

своје коријене вуче још из 1916. године, па и раније.